

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. IV. Pœnitentia de facto remittit omnia peccata mortalia totaliter, nullam videlicet relinquendo deordinationem moralem, ne quidem venialem. Posset aliqua peccata, si Deus vellet, remittere ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

sed etiam voluntas perseverandi, seu ipsa perseverantia.

Finio verbis Seraphici Doctoris Sancti Bonaventuræ 2. dist. 28. art. 2. q. 2. illa positio Pelagii (puta, quod liberum arbitrium secundum statum, in quo nunc est, absque munere gratiæ, omni possit tentationi resistere propria virtute) tamquam erronea repudianda est. Hoc autem fuit quod decepit Pelagium, quod liberum arbitrium nunquam desinitur omni gratiæ gratis datâ (de illo agit tempore, quo tentationi resistendum est) & ipse posse gratiæ attritu ipsi nature. Superbiâ enim excecatus, nescivit distinguere inter dona naturalia, & gratiâ.

Et infra sic ait: Ad illud quod obicitur, quod liberum arbitrium integrum est, respondendum est sicuti dicebatur in opponendo, quod hoc intelligitur quantum ad essentiam potentiarum, non quantum ad perfectionem habituarum consequentium. Et si paratur ulterius, utrum possit resistere vel non. Dicendum, quod de aliqua tentatione per se non potest: si tamen consentiat, non est à culpa immunis; propter hoc quod adiutorium gratiæ sibi præsto est, si vellet suscipere. Propter hoc etiam, quod ex propria sua culpa devenit in illam necessitatem.

Deinde q. 3. concludit totam doctrinam illius Distinctionis sub hac forma verborum: Patet igitur ex prædicto quantum sit necessaria libero arbitrio gratia gratum faciens, quia sine ea non potest à peccato resurgere; nec potest adversarium vincere (id est, allequi oppositum ejus, quod diabolus intendebat. Intendebat autem diabolus hominem reddere inimicum Dei, & facere dignum æterno supplicio) nec potest mandata Dei implere.

Patet nihilominus quantum sit necessaria gratiæ gratis datâ (id est, gratiæ actualis) quia sine ea non potest liberum arbitrium ad gratiam gratum facientem sufficienter se disponere: non potest etiam omni tentationi resistere: non potest etiam in aliquod bonum quantumcumque modicum quod sit ordinatum ad salutem, sive merito congrui, sive merito condignitatis. Et licet possit in aliquod bonum morale, vix aut nunquam tamen faceret nisi malum, propter peccati originalis corruptionem. Et ex his manifeste convincitur error Pelagii, & superbiæ, quæ se contra divinam gratiam erigebat; & negatæ gratiæ Dei, sibi, quod erat gratiæ usurpabat; & dum hoc agebat, seipsum à munere divini gratiæ elongabat.

Ceterum quod tunc Pelagius, hodie multi faciunt peccatores, qui ingrati gratiæ Dei, quæ possent penitere si vellet, peccata peccatis accumulantes; de die in diem differunt Penitentiam, in vacuum Dei gratiam recipientes, & dum hoc agunt, seiplos à munere divini gratiæ in tantum elongant, ut non nisi difficillimè possint, immo moraliter non possint veram elucere penitentiam, tametsi velint; præterquam quod sæpè desistantur omni gratiæ sufficiente, tam proximè quàm

remotè, ut patet in illis qui in ipso actuali peccato, iusto Dei judicio subito extinguuntur, vel immediatè post incidunt in perpetuam amentiam, vel distracti ad alia, amplius non cogitant de Penitentia agenda, ac proinde non habent necessariam libertatem ad illam Penitentiam; quam tamen habuissent, si suo tempore gratiæ divini cooperati fuissent, pro ut poterant si voluissent. Sed quia noluerunt, profectò eorum culpa est, quod in peccatis suis moriantur absque sufficienti gratiæ verè penitendi.

Itaque nulla gravitas, multitudo, aut iteratio peccatorum, stabili lege impedit auxilium efficax verè penitendi, minus sufficiens, quod Deus nulli negat, licet non omnibus det proximè sufficiens, ut nec omni tempore remotè sufficiens, sed solum aliquando pro loco & tempore, ita ut si homo illo bene uteretur, daret ulterius auxilium usque ad illud, quod proximè sufficeret ad veram Penitentiam remissivam omnium peccatorum mortalium.

Si autem à me quaeritur; Penitentia remittit omnia peccata mortalia partialiter, an totaliter? Respondeo:

CONCLUSIO IV.

Penitentia de facto remittit omnia peccata mortalia totaliter, nullam videlicet relinquendo deordinationem moralem, ne quidem venialem. Posset aliqua peccata, si Deus vellet, remittere solum partialiter, relinquendo scilicet aliquam deordinationem moralem.

Hæc Conclusio quoad primam partem optime probatur argumento partim positivo, partim negativo. Siquidem simpliciter & absolute affirmat Scriptura, Penitentiam remittere omnia peccata mortalia. Ezech. 18. v. 21. & 22. Si impius egerit Penitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium & iustitiam, viam suam non morietur. Omnium iniquitatum eius, quas operatus est, non recordabor. Et alibi frequenter.

Similiter loquantur Sancti Patres & Oecumenica Concilia; neque usquam meminerunt remissionis partialis, id est, remanentis aliqujus deordinationis morales, vel saltem venialis: ergo talis remissio seu remanen-

273. Conclusio.

274. Probat prima pars Conclus. ex Scriptura.

Ezech. 18.

ss Patribus & Conciliis.

tia sine fundamento asseritur, quidquid fit de possibili.

275. Non obstat partialis remissio pœnæ, quia de illa constat ex Trident.

Nec obstat partialis remissio pœnæ (de qua alibi) nam de illa constat, ut alia omittam, ex Concilio Tridentino sess. 6. cap. 14. ibi: Non quidem pro pœna aeterna, quæ vel Sacramento, vel Sacramenti voto unâ cum culpa remittitur, sed pro pœna temporali, quæ, ut sacre litteræ docent, non tota semper, ut in Baptismo fit dimittitur illis, qui gratiæ Dei, quam acceperunt, ingrati Spiritum sanctum contristaverunt &c.

Et ibidem can. 30. Si quis post acceptam iustificationis gratiam, culibet peccatori penitenti sua culpam remittit, & reatum aeternæ pœnæ deleri dixerit, ut nullus remaneat reatus pœnæ temporaliæ exsolvenda, vel in hoc saeculo, vel in futuro in Purgatorio, antequam ad regna calorum aditus parere possit; anathema sit.

Porro si Concilium existimasset non totam culpam semper remitti, sed remissâ injuriâ mortali, remanere subinde deordinationem venialium, cur id silentio tegisset, & non potius apertè docuisset?

276. Cur Deus magis per partem voluerit remittere pœnam, quàm culpam.

Conc. Tri.

Rogas, cur Deus per partem voluerit remittere pœnam magis quàm culpam? Respondeo; quia retentio alicujus pœnæ est utilis ad exercitium bonorum operum, quibus homines curant satisfacere pro pœna relicta, quæ opera deseruiunt ad vitanda impofterum alia peccata, juxta illud Trident. sess. 14. c. 8. Procul dubio magnopere à peccato revocant, & quasi freno quodam coercent hæc satisfactoria pœnæ, cautioresq; & vigilantiores in futurum penitentes efficiunt, medentur quoque peccatorum reliquis, & vitiosos habitus malè vivendo comparatos, contrarijs virtutum actionibus tollunt.

Adde, quòd reatus pœnæ non est macula, nec deturpat animam, sicut reatus culpæ, quare faciliùs potuit Deus velle, quòd in suis amicis remaneret reatus ille, quàm iste.

Denique remissio totalis pœnæ foret cum aliquo præjudicio justitiæ vindicativæ, cui justitiæ fit ex parte satis, dum retinetur pars pœnæ, ut delicta puniantur. Condonatio autem totalis culpæ tantùm derogat implacabilitati & severitati, quæ virtutes non ita videntur procurandæ à Governatore, cum solùm spectent ipsius propriam personam; sicuti justitiæ vindicativæ, quæ spectat bonum commune, & punitionem debitam, ut Respublica purgetur à delictis; cui debito difficiliùs debet derogare Princeps.

277. Ratio à priori voluntatis Dei.

Et quidem hæc sunt rationes congruentiæ, ab hominibus excogitatae. Ratio autem à priori, voluntas Dei, qui omnia quæcumque voluit fecit, & aliquid injustum aut irrationabile velle non potuit.

An Deus potuerit aliquid peccata mortalia solam re-

Porro, an potuerit velle, quamvis de factò noluerit, aliqua vel omnia peccata mortalia remittere solùm partialiter, relinquendo scilicet aliquam deordinationem mortalem sive

mortalem sive venialem, v. g. permutando culpam odii Dei in culpam luxuriæ, offensam adulterii in offensam simplicis fornicationis, culpam simplicis fornicationis in culpam mendacii, furtum centum florenorum in furtum quinquaginta florenorum, furtum unius floreni in furtum decem assium. De his, inquam, permutacionibus controvertitur à nonnullis, an Deo sint possibiles.

Mea sententia est, Primò, Deum non posse permutare culpam odii Dei in culpam luxuriæ. Ratio est; quia sunt peccata specie distincta, quorum unum alteri nullatenus subordinatur, nec virtualiter seu æquivalenter in altero continetur: ergo si Deus remittat totum suum jus, quod habebat ex peccato odii, nequit retinere jus aliquod ex peccato luxuriæ, cum reverà tale peccatum numquam fuerit in se, vel in æquivalenti.

Nonne Deus potest mutare essentias peccatorum, & facere ut peccatum odii Dei sit peccatum luxuriæ, & è converso? Patet quòd non magis, quàm mutare essentiam hominis aut bruti. Ergo sicut in potestate Dei non est facere, ut homo sit brutum, & vice versâ; ita pariter excedit potentiam Dei facere, ut peccatum odii Dei sit peccatum luxuriæ; consequenter ut jus quod Deo competeat ad inimicitiam propter offensam odii Dei, fiat jus propter peccatum luxuriæ, sicuti enim illa peccata specie distinguuntur, & non solùm penes magis & minus, ita & illa jura, quæ essentialiter respiciunt ista peccata.

Ex quo confessum apparet disparitas inter reatum pœnæ, & reatum culpæ: nam pœnæ major & minor, solùm differunt penes magis & minus intrâ eandem speciem; ac proinde faciliè est remittere aliquid, & aliquid retinere. Omitto, taxationem pœnæ pro culpa sitam esse in libera potestate judicis punientis, qui proinde majorem vel minorem potest taxare juxta suum beneplacitum; potest ergo Deus velle remittere pœnam æternam, & infligere pœnam temporalem. At verò odisse in me peccatum luxuriæ, quod numquam fuit, est si fuerit majus, v. g. odium Dei, Deus non potest, quia ut hoc vel illud peccato peccaverim, non pendet à sola voluntate divina, sicuti bene ut hæc vel illâ pœnâ peccatum puniatur.

Dico II. Deus potest permutare offensam adulterii in offensam simplicis fornicationis. Hoc enim nihil aliud significat, quàm Deum posse extrinsecè condonare malitiam injustitiæ, & retinere malitiam luxuriæ, quæ duplex malitia reperitur in peccato adulterii. Sicuti ergo potest remittere malitiam injustitiæ, quæ reperitur in furto, & retinere malitiam luxuriæ, quæ invenitur in simplici fornicatione, quando idem fur est, & fornicator;

ator; pari ratione quando quis adulter est, potest Deus cedere jure suo, quod habet ex illa adulterio in quantum est contra iustitiam, & nihilominus retinere jus suum, quod habet ex eodem adulterio in quantum est contra castitatem.

281. Dico III. potest Deus permutare furtum centum florenorum, in furtum quinquaginta florenorum. Sunt quippe peccata ejusdem speciei, tantummodo differentia penes magis & minus: ergo in his poterit Deus remittere culpam ut centum, & retinere culpam ut quinquaginta, & illam qui furatus est centum, præcisè odio habere, ac si solum furatus esset quinquaginta.

282. Dico IV. potest Deus permutare furtum unius floreni, sive furtum mortale, in furtum decem assium, seu furtum veniale. Nam licet illa furta specie morali distinguantur, sic tamen, ut unum subordinetur alteri, & in alio virtualiter & eminenter contineatur. Siquidem de illo, qui furatus est florenum, verum est dicere, quod furatus sit decem asses, secus de illo, qui odio habuit Deum, quod fuerit fornicatus, est odium Dei sit peccatum longè majus. Cur ergo Deus nequeat deponere odium grave, quod habebat ex vi furti unius floreni, & retinere odium leve, quod habebat ex vi furti decem assium, cum utrumque verè fuerit ab illo homine commissum? Non video quid obstat.

Nonne ille qui passus est damnum unius floreni, potest remittere jus, quod habet ad restitutionem integri floreni, & velle sibi restituere decem solummodo asses? Nemo dubitat. Ergo similiter Deus potest remittere jus, quod habebat ad grave odium ratione gravis furti, & retinere nihilominus jus ad leve odium ratione levis furti, quod in illo gravi continebatur.

Si dixeris: ergo furtum grave solum est complexum aliquod ex pluribus levibus furtis. Transeat totum. Quid miraris? Etenim summa centum florenorum non est aliud à parte rei, quàm complexum ex centum florenis; & unus florenus à parte rei non est aliud, quàm compositum ex viginti assibus: ergo similiter furtum centum florenorum, videri posset non esse aliud, saltem æquivalenter, quàm complexum ex centum furtis unius floreni, & furtum unius floreni, complexum ex viginti furtis unius assis. Cur igitur sicut homo potest remittere furi debitum centum florenorum; & retinere jus ad quinquaginta florenos, similiter remittere debitum unius floreni, & retinere jus ad decem asses; cur, inquam, pari passu non posset Deus remittere furi jus ad grave odium, resultans ex furto unius floreni, & retinere jus ad leve odium, resultans ex furto decem assium?

284. Dico V. non est impossibile Deo remittere

jus ad grave odium, proveniens ex peccato mortali, v. g. fornicatione, & retinere jus ad leve odium, ratione ejusdem physici peccati; quod sic probo: Non fuit impossibile Deo fornicationem leviter tantum prohibere, id est, sub pœna aliqua temporali compatente amicitiam divinam; quæ enim in hac legè contradictio? Tunc autem fornicatio fuisset peccatum solum veniale: nam apud me, & alios communiter, sine legè prohibente unum graviter, alterum leviter, ex sola rei naturâ non differt mortale à veniali; & per hujusmodi legem fit, ut aliquod peccatum sit mortale, aliquod veniale ex genere suo.

Quamvis ergo de facto Deus prohibuerit fornicationem sub gravi peccato, id est, sub pœna æterna excludente amicitiam divinam; equidem non apparet impossibile quoddam per Pœnitentiam remittere illam pœnam (prout de facto remittit) & nihilominus retinere jus ad aliquam displicentiam, eo modo quo retinet jus ad pœnam temporalem.

Veldti enim taxatio pœnæ pro culpa, est in libera potestate Dei, & ideo potest taxare hanc vel æquivalentem, immo etiam minorem; ita quoque taxatio ipsius culpæ, sive deordinationis moralis in actu physico fornicationis. Potuit ergo Deus velle, & ita statuerè, ut ante Pœnitentiam actus fornicationis graviter sibi displiceret, post Pœnitentiam autem adhuc leviter, nisi tanta foret, quod mereretur relaxationem omnis pœnæ, etiam temporalis.

Enimverò actus, qui antecederet natus est prohiberi sub gravi indignatione Dei; multò magis aptus est prohiberi sub indignatione levi, est illè indignationes sint specie distinctæ; cur ergo hic actus non possit prohiberi sub gravi indignatione, ita quod illà sublatâ per Pœnitentiam, adhuc permaneat jus levis indignationis; hoc enim nihil aliud est, quàm unum & eundem actum prohibere sub gravi & levi displicentia, sicuti prohibetur sub pœna æterna & temporali, estò gravis & levis displicentia specie differant, pœna autem æterna & temporalis solum penes magis & minus intrâ eandem speciem; nam illa distinctio specifica indignationum, non oriretur ex diversitate specifica actûs prohibiti, sicuti in casu primæ nostræ Assertionis (supponitur quippe quoddam sit eadem physice fornicatio) sed ex natura ipsarum indignationum, quarum una tollit amicitiam divinam, altera non, tamen utraque oriatur ex eodem fundamento, scilicet actu physico fornicationis; qui juxta beneplacitum divinum natus est fundare hanc, vel illam indignationem.

Ponamus casum, quod fornicatio prohiberetur à Pontifice, vel Principe sæculari sub levi peccato (permanente semper gravi obligatione

L 1 2 ex lege

Potest Deus remittere jus ad grave odium ex fornicatione, & retinere jus ad leve odium ex eodem peccato.

283. Quod est datum pro, hiberi à Deo sub gravi obligatione, multo magis sub levi.

285. Quod est datum pro, hiberi à Deo sub gravi obligatione, multo magis sub levi.

286. Deus potest remittere obligationem ad aliquid, & retinere obligationem ad aliquid.

ex lege divina) uti probabilius potest fieri, numquid tunc posset Deus remittere malitiam mortalem fornicationis, retinendo malitiam venialem? Non apparet ratio dubitandi.

Atque hæc dicta sint de remissione peccatorum, quæ fieret per extrinsecam tantum condonationem, absque infusione gratiæ sanctificantis. Quidni etiam vera fiat de illa remissione, quæ fieret per infusionem, sive cum infusione gratiæ justificantis? Nam, secundum nostrâ principia, de potentia Dei absoluta componitur gratia justificans cum peccato mortali, de quo latius infra. Eademque est ratio de remissione per satisfactionem, si satisfactio inæqualis est possibilis.

Cæterum cur in humanis sæpè fiat placatio seu remissio odii per partes; Respondet Arriaga de Pœnitentiâ disput. 12. nu. ultimo: quia ordinariè magna illa averfio, quam initio habuimus, consistebat tantum in intensione odii ex vehementi propositione injuriæ in nos committæ, ea autem intensio sine dubio potest per partes successivè diminui: & idem de propositione vehementi, quæ paulatim minuitur, ac proinde etiam paulatim infert odium levius. Atque hic sit finis Conclus. 4. ut verum fatear parùm utilis.

Sequitur Conclusio 5. satis utilis, in qua resolvitur hæc quæstio: An per Pœnitentiâ remittantur peccata mortalia divisim, id est, unum sine altero, an verò necesse sit, quòd omnia simul seu copulativè remittantur.

CONCLUSIO V.

Non remittuntur de facto peccata mortalia divisim; posset tamen Deus unum sine altero remittere.

PRIMA pars est communis omnium Theologorum nemine excepto, quòd sciam, & fundatur in Scriptura, SS. Patribus ac Oecumenicis Conciliis, quæ passim inculcant remissionem omnium peccatorum mortaliùm, nullibi autem meminerunt divisionis, sive separate remissionis unius peccati ab altero; promittunt, inquam, remissionem peccatorum per modum justificationis, vivificationis, liberationis à morte, quæ non habentur nisi per integram remissionem peccatorum mortaliùm. Ezech. 18. v. 27. & 28. Et cum averterit se impius ab impietate sua, quam operatus est, & fecerit iudicium & iustitiam, ipse animam suam vivificabit. Considerans enim & averrens se ab omnibus iniquitatibus suis, quas operatus est, vitâ vivet & non morietur.

Quomodo autem vitâ viveret, si novum peccatum sine altero remitteretur? Nam scriptum est Jacobi 2. v. 10. & 11. Qui cumque legem, autem totam legem servaverit, offenderit autem in uno, factus est omnium reus: Qui enim dixit, Non machaberis, dixit & Non occides. Quod si non machaberis, occides autem; factus es transgressor legis. Jam autem singula peccata mortalia sunt mors animæ, juxta illud Ezech. 18. v. 20. Anima quæ peccaverit ipsa morietur.

Hinc Apostolus Petrus Ad. 2. v. 38. Pœnitentiâ, inquit, agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum. Non ait, hujus vel illius peccati, sed indefinitè, Peccatorum vestrorum, ut intelligamus, non hoc vel illud peccatum per Baptisum remitti, sed omnia copulativè simul & semel.

Quod probè cognoscens Concilium Trident. sess. 5. in Decreto de peccato originali §. 5. sic ait: Si quis per Jesu Christi Domini nostri gratiam, quæ in Baptismate conferitur, reatum originalis peccati remitti negat, aut etiam asserti non tolli reatum id, quod veram & propriam peccati (sive originalis, sive personalis) rationem habet, sed illud dicit tantum radi, aut non imputari, anathema sit. In renatis enim nihil odit Deus &c.

Audiamus Innocentium III. cap. Maiore, de Baptismo ibi: Sed adhuc queritur, quare non solum originale peccatum amittitur & demittitur in Baptismo, sicut parvulus dimittitur? Ad hoc est taliter respondendum, quòd Dominus, qui reatum hominem solum fecit in sabbato, opus imperfectum non novit: & ob hoc peccata non ex parte, sed ex toto dimittit.

Addit 2. rationem: Præterea pœna originalis peccati est carentia visionis Dei: actuali verò pœna peccati est gehennæ perpetua cruciatus: unde si dimitteretur alicui primum, altero non dimisso, talis non careret visione Dei propter originale dimissum, & cruciaretur in gehennâ perpetuò, propter reatum criminis actualis: sed hæc tanquam incompatibilia sese invicem patiuntur, immo sibi mutuo adversantur. Huc usque Innoc.

Sed potest dici (inquit Glossa ibi V. Propter originale) quòd hæc ratio superficialis est, & prima reior est: quia Deus opus imperfectionis non novit: quia in Baptismo omnia crimina dimittuntur, de Consi. dist. 4. Regenerante. Quod desumptum est ex D. Aug. lib. 1. de peccat. merit. cap. 15. ubi sic ait: Generante carne illud tantummodo trahitur, quòd est originale peccatum: regenerante autem spiritu non solum originale, sed etiam voluntarium sit remissio peccatorum, utique omnium, quandoquidem non sit major ratio de uno, quàm de alio, & singula ab ingressu cæli remorentur; cum tamen, juxta Tridentinum supra, verè baptizatos nihil prorsus ab ingressu cæli remoretur.

Præterea, dicit aliquis, quomodo hæc sibi mutuo adversantur, non carere visione Dei propter

286. Cur in humanis factis fiat remissio odii per partes. Arriaga.

287. Prima pars Conclus. fundatur in Script. SS. Patribus & Concil.

Ezech. 18.